

Nestor (Pysyk)

METROPOLITAN IOANN (BODNARCHUK): LIFE AND ARCHPASTORAL ACTIVITIES

Based on historical facts that are both known and unknown to the public, in this study the author traces the life path and ecclesial activities of the Primate of the Ukrainian Autocephalous Orthodox Church, later His Eminence Ioann (Bodnarchuk), Metropolitan of Lutsk and Volyn Ukrainian Orthodox Church (1929–1994).

Key words: John Bodnarchuk, Mstyslav Skrypnyk «Third Ukrainian Autocephalous Orthodox Church revival», Volyn, Kyiv Patriarchate.

Миколай Цап (м. Луцьк)

**ПЕРШОІЄРАРХ АПЦ МИТРОПОЛИТ ІОАН (БОДНАРЧУК)
І ПРОГОЛОШЕННЯ ПАТРІАРХАТУ В УКРАЇНІ**

У статті досліджується історія відродження УАПЦ в кінці 1980-х – на початку 1990-х рр. і проголошення Патріархату в Україні. Розглянуто питання про участь і роль митрополита Іоана (Боднарчука) у новітньому відродженні українського православ'я. Детально висвітлено приїзд митрополита Мстислава (Скрипника) з США та його інтронізації на патріарха Київського і всієї України.

Ключові слова: Українська Автокефальна Православна Церква, Патріархат, митрополит Іоан, Патріарх Мстислав, Собор.

XX ст. увійшло в історію не лише, як таке, у якому Церква зазнала страшного переслідування і нищення, масово зачинялися і руйнувалися храми, монастирі, за віру в Бога постраждало і знищено у в'язницях мільйони віруючих людей і духовенства. Але впродовж згаданого століття відбулось також і три спроби відродити Українську Церкву: у 1921, 1942 і у 1989 рр.

Власне третє відродження і становлення українського православ'я триває по сьогоднішній день. І якщо під час першого відродження УАПЦ великий внесок зробив митрополит Василій (Липківський), у часі другого – митрополит Полікарп (Сікорський), то на початках третього відродження важливу роль відіграв митр. Іоан (Боднарчук), який очолив автокефальну церкву в Україні.

Новітнє відродження Церкви розпочалося з того, що наприкінці 1980-их років радянська влада пішла на певні поступки для Церкви, і в 1988 р. урочисто відсвятковано 1000-ліття Хрещення Руси-України. У Києві утворився «Український культурологічний клуб», а при Будинку вчителя – просвітницький клуб «Спадщина». До цих клубів увійшли відомі правозахисники, релігійні діячі, вчені, студенти. У спілкуваннях і дискусіях зароджується ідея відродження УАПЦ в Україні [15, с.197].

Особливого поштовху відродженню Церкви надав Всеукраїнський з'їзд Товариства української мови ім. Тараса Шевченка, який відбувся в Києві 11–12 лютого 1989 р. На цьому з'їзді виступив зокрема настоятель Свято-Успенського храму м. Єлгави (Латвія) священник Богдан Михайлечко. Він звернув увагу присутніх на те, що «...серед них немає жодного архієрея РПЦ. Їм байдужа доля народу, серед якого вони здійснюють служіння...» [6, с.362].

15 лютого 1989 р. у Києві створено ініціативний комітет з відродження УАПЦ. До його складу ввійшли 5 осіб: о.Богдан Михайлечко, Тарас Антонюк, Лариса Лохвицька, Анатолій Битченко, Микола Будник. Члени комітету звернулись до Президії Верховної Ради СРСР і УРСР, до міжнародної християнської громадськості з вимогою легалізації та реєстрації УАПЦ, а також просили Вселенського Патріарха Димитрія I, УАПЦ в діаспорі та усі автокефальні Церкви світу підтримати законні вимоги православних українців.

Комітет намагався створити громади УАПЦ в Києві, Східній Україні. Але це унеможливлювалося відсутністю священників та перешкодами і протидією влади. Тому діяльність комітету впродовж півроку обмежувалася періодичними зустрічами та публікаціями звернень і заяв. У березні 1989 р. священник Б. Михайлечко вперше

після Другої світової війни відправив літургію українською мовою для прихильників УАПЦ в м. Києві у приватному будинку по вул. Седовців 8-а [13, с. 68].

У 1989 р. національно-церковний рух в Україні набрав значної сили. 19 серпня 1989 р. у Львові у Петро-Павлівській церкві проголошено третє відродження УАПЦ. Цей день слід вважати, днем відродження Церкви. У подальшому, до часу очолення відродженої Церкви єпископом, число парафій поступово збільшувалось. 8 вересня 1989 р. Першоієрарх УАПЦ в діаспорі, митрополит Мстислав звернувся з архіпастирським посланням до українців, у якому зазначив: «...У почутті священної відповідальності перед Богом, українським народом та його рідною Православною Церквою, я, користаючи з повноважень, що належать мені як місцєблєустителєві Київського митрополичого престолу, призначаю всєчєснїшого отця протоієрєя Богдана Михайлєчка своїм духовним відпоручником та адміністратором в Україні з обов'язком, під моїм духовним доглядом, організувати, координувати і здійснювати акції для відновлення в Україні Української Автокефальної Православної Церкви» [1, с. 1–2].

Митрополит Мстислав схвалив перехід під архіпастирську опіку Всєленського патріарха Димитрія I. Ініціатори відновлення УАПЦ, протоієрєї Володимир Ярема, Іван Пашуля, Мирослав Максимович та інші усвідомлювали, що Церква не може існувати без єпископа. Тому вони, знаючи прихильність єпископа Іоана (Боднарчука) до УАПЦ, поїхали 9 жовтня 1989 р. до нього просити, аби він очолив Церкву. Після короткої розмови з владикою він дав згоду [8, с.5].

11 жовтня 1989 р. відбувся Львівський собор УАПЦ, який звернувся до єпископа Іоана з проханням стати архіпастирем УАПЦ і очолити її. Через декілька днів владика дав таку відповідь: «Я, єпископ Іоан (Боднарчук), ознайомився з протоколом Собору священників-борців за врятування українського православ'я і відродження УАПЦ, даю згоду стати архіпастирем УАПЦ і очолити її. Прошу всемилостивого Бога ласки і допомоги на важкїм шляху архіпастирського служіння. Милїстю Божою смиренний єпископ Іоан. м. Дрогобич, 16 жовтня 1989р.». Перед тим, 1 жовтня 1989 р., владика Іоан заявив телеграмою Синодові РПЦ про свій вихід з-під юрисдикції Московського Патріархату й визнання над собою канонічної влади митрополита УПЦ у США та УАПЦ в діаспорі Мстислава (Скрипника). Тому рішення Синоду РПЦ від 14 листопада 1989 р. про позбавлення його єпископського сану не визнав.

22 жовтня 1989 р. в храмі св. апп. Петра і Павла м. Львова владика Іоан відслужив свою першу літургію, як єпископ УАПЦ. Враховуючи його значний авторитет, УАПЦ розпочала розвиватися швидкими темпами. У Львові створено церковну раду – керівний орган відродженої Церкви, прийнято статут УАПЦ. До української церкви почали масово приєднуватися парафії РПЦ на Львівщині, Івано-Франківщині, Тернопільщині і Волині, а також окремі громади у Центральній та Східній Україні. На початок 1990 р. нараховувалось вже біля 200 парафій.

Архієпископ Львівський і Галицький Іоан (Боднарчук), крім відкриття нових парафій, значних зусиль доклав у справі створення єпископату УАПЦ [2, с.38]. Для вирішення цієї проблеми він звертався до католікоса-патріарха Грузинської Церкви, а також до заштатного єпископа Іонафана та єпископа Молдавського і Кишинівського Володимира, але безрезультатно [10, с.383].

Першим архієрєєм, висвяченим для УАПЦ, став брат владики Іоана – Василій Боднарчук. 31 березня 1990 р. в селі Михайлєвичі Дрогобицького району Львівської області у храмі свв. безсрібреніків Косьми і Даміана відбулася архієрєйська хіротонія священника Іоана Боднарчука, у постригу Василя у сан єпископа Тернопільського і Бучацького. Архієпмскопу Іоану Боднарчуку співслужив єпископ Російської Істинно-Православної Церкви Вікентій (Чекалін), а також архієпископ Волинський і Рівненський РПЦ Варлаам (Іллющенко, +17. 09. 1990 р.), ім'я якого приховане. Владика Варлаам узяв з присутніх присягу про нерозголошення його участі в хіротонії аж до його смерті. Лише коли за загадкових обставин владика

Варлаам помер, присутні на хіротонії розкрили його ім'я. Нотаріально завірене свідчення про це передане у 2000 р. до Вселенської Патріархії [6, с. 367].

7 квітня 1990 р. у Благовіщенському храмі с. Підгайчики Коломийського району Івано-Франківської області собором архієпископа Іоана, єпископа. Вікентія і Василія рукоположено в сан єпископа Івано-Франківського і Коломийського священика Стефана Абрамчука, у чернецтві Андрія [16, с. 383]. Згодом висвячено ще таких єпископів: 27. 04. 1990 р. – Данила (Ковальчука), єпископа Чернівецько-Хотинського і всієї Буковини; 29. 04. 1990 р. – Володимира (Романюка, згодом Патріарха Київського і всієї Руси-України, +14.07.1995 р.), єпископа Ужгородського і Хустського; 19. 05. 1990 р. – Миколая (Гроха), єпископа Рівненського і Луцького; 25. 05. 1990 р. – Романа (Балашука), єпископа Чернігівського і Сумського [14, с. 225].

5–6 червня 1990 р. в Києві відбувся перший Всеукраїнський собор УАПЦ під головуванням митрополита Львівського і Галицького Іоана, який мав доленосне значення для подальшого розвитку православ'я в Україні [11, с. 701]. Собор розпочався св. літургією, яку очолив архієпископ Іоан у співслужінні єпископату та духовенства УАПЦ біля св. Софії, 5 червня 1990 р. в третій день Трійці. Потім тисячі вірних разом з духовенством та делегатами вирушили хресним ходом з хоругвами і синьо-жовтими прапорами вулицями столиці: Хрещатиком, Володимирською, Червоноармійською та Саксаганського до Будинку кіно, де й відбулося відкриття собору. Делегатами собору були: 7 єпископів, 1 архімандрит, 247 священиків, 5 дияконів і 287 мирян [13, с. 76].

Собором керувала президія, яка складалася з наявних тоді єпископів. Як почесний член, до складу президії увійшов отець Мифодій Андрущенко. Він одержав дияконську хіротонію ще від митрополита Василія (Липківського), служив з ним та допомагав у 1920-х роках відроджувати Церкву в Києві і чудом Божим залишився живим після сталінського терору.

Митрополит Іоан відкрив собор, у своїй доповіді окреслив історичний шлях УАПЦ та сучасний стан її відродження, обґрунтувавши духовно її канонічність. Прийнято багато важливих рішень щодо розвитку Церкви: відкинута постанова РПЦ про зняття архієрейського сану з владики Іоана, як недійсну та неканонічну, і возведено його у сан митрополита; утворено Львівсько-Галицьку митрополію та Тернопільську й Івано-Франківську архієпископії; постановлено у Києві, Львові та Івано-Франківську відкрити духовні семінарії, вивчити питання про утворення духовної академії; відновити діяльність монастирів; створити комісію для перекладу богослужбових книг; утворити при УАПЦ закордонний відділ [9, с. 4].

Урочисто проголошено, що богослужбовою мовою в УАПЦ є українська мова. Найголовнішим рішенням собору вперше за всю історію України було проголошення Патріаршого устрою Української Церкви. Святійшим Патріархом Київським і всієї України обрано Предстоятеля УАПЦ США і діаспори, митрополита Мстислава (Скрипника, +11. 06. 1993 р.). Митрополит Мстислав на собор не прибув, оскільки Міністерство закордонних справ СРСР не дозволило йому в'їзд до СРСР, як особливо небезпечному ворогу, націоналісту-петлюрівцю, але з обранням на Патріарха погодився. Архієпископа Іоана обрали блаженнішим митрополитом Львівським і Галицьким, місцеблюстителем (намісником) Київського Патріаршого Престолу, доручивши йому на час відсутності Патріарха керувати Київською Патріархією. Собор прийняв проект статуту УАПЦ. 2 жовтня 1990 р. Рада у справах релігії при Раді Міністрів УРСР цей статут зареєструвала, тим самим визнала і узаконила УАПЦ [3, с. 111].

Учасники собору також прийняли звернення до українського народу, скерували телеграми до Вселенського Патріарха Димитрія I, предстоятелів помісних автокефальних церков і державних керівників, у яких сповіщалося про проголошення Українського Патріархату та про вибори на Київський Патріарший Престол святійшого патріарха Мстислава.

Перший Всеукраїнський собор УАПЦ завершився урочистим подячним молебнем у Софійському соборі м. Києва. Знову залунали щирісердечні молитви до Господа, як благовіст нової доби в історії УПЦ у найбільшій святині нашого народу – Святій Софії – оплоті українського православ'я.

Вперше, після майже 50-ти річної вимушеної перерви, 20 жовтня 1990 р. до Києва прибув патріарх Мстислав. З самого ранку для зустрічі зібрались єпископи та віруючі з більшості областей України. У погожому осінньому небі столиці, на площі Контрактовій – маєво синьо-жовтих прапорів та хоругв. А коли надвечірнє сонце щедро розсипало свою позолоту на хвилях сивого Дніпра, колона автомобілів і 52-ох автобусів з віруючими і священнослужителями вирушила у Бориспільський аеропорт. Упродовж вулиць столиці кияни з національними прапорами, щиро вітали віруючих. В аеропорт зустріти патріарха, крім єпископів, прибули депутати Верховної Ради Союзу та республіки: Іван Драч, Дмитро Павличко, Сергій Головатий, Левко Лук'яненко, Володимир Яворівський, Василь Червоній, Микола Порівський, Олесь Шевченко, Іван Заєць, Михайло Горинь, Степан Хмара та інші.

Увага всіх присутніх прикута до літака. У світлій архієрейській одежі, що її Патріарх зберіг відтоді, як його висвячували у сан єпископа, колись у Києві, дев'яностотрирічний Патріарх ступає на рідну землю. Його зустрічають єпископи з хрестом і Євангелієм, а також депутати і дівчата з хлібом-сіллю в українському національному одязі.

Митрополит Львівський і Галицький Іоан, вітаючи приїзд патріарха Мстислава, промовив: «Патріарх прибув з далекого Єгипту, де пробув багато літ життя. Всеукраїнська зірка освітила йому дорогу до Києва – Вифлеєма. Сьогодні дійсно Великдень для нашого народу. Привітаймо ж нашого Святішого Патріарха Київського і всієї України великоднім! Христос Воскрес! І громада відгукнулась багатотисячним: « Воістину Воскрес!» [7, с. 1].

У короткому зверненні Його Святість закликав православних України єднатись у християнській любові, довірі та злагоді. У відповідь пролунало: «Слава Патріарху! Слава Україні! Слава! Слава! Слава!». Після цього ескорт автомобілів і автобусів направився до Святої Софії – храму, де свого часу відправляв богослужіння Патріарх Мстислав. Тут у присутності багатьох тисяч вірних при запалених свічках відбувся молебен. Його відслужив блаженніший Іоан, митрополит Київський і Галицький, намісник Київського Патріаршого престолу. З проповіддю до усіх звернувся Патріарх Мстислав: «Тут, під зводами Святої Софії, мене покликали до єпископського служіння. То можете ви, владико, і ви, отці мої, брати у Христі духовні, зрозуміти, що я переживаю. Мені це дуже тяжко вам передати. Це є щось святе, щось величаве, що промовляє до найпотаємніших частин людської істоти. Я знову в Києві. Чому? Пощо? Чи я уже в стані віддячити киянам і усім, що прибули до Києва на ці урочини? На цей Богом благословенний день? Я Божою силою буду так само щиро молитися за вас, як ви за мене молилися і хотіли, щоб ми побачилися. Я буду старатися, щоб мій довголітній досвід архіпастирської праці, успіхи і переживання віддати цій найважливішій добі у житті нашої нації взагалі, а, зокрема, в житті нашої Церкви. Ми мусимо засвідчити, що ми є великий народ, що ми вміємо так жити, щоб було Богові на славу і людям на впадобу, як належить у цю добу великого іспиту...» [4, с. 2–3].

17 листопада 1990 р. відправлено богослужіння в Андріївській церкві, де 14 травня 1942 р. Владика Мстислав прийняв єпископську хіротонію. А 18 листопада 1990 р., у неділю, у соборі Святої Софії м. Києва, відбулась інтронізація першого в нашій історії Патріарха Київського і всієї України Мстислава (Скрипника), який об'єднав УАПЦ в Україні з УПЦ в США і діаспорі. З цього часу ієрархи і духовенство УПЦ в США стали приїжджати в Україну служити в українських храмах, приймати участь у хіротоніях [16, с.551]. Літургію очолював сам Патріарх у співслужінні всіх ієрархів УАПЦ в Україні, а також архієпископа Костянтина (Багана) і єпископа Антонія (Щерби), 40 священників у присутності ще 200. Богослужіння розпочав

виголосом митрофорний протоієрей Володимир Ярема, якого Патріарх нагородив другим хрестом з прикрасами. Перед великим входом митрополит Іоан зачитав грамоту собору, звернувшись до Патріарха: «Чи приймаєш Ти це вибрання? На що Святійший відповів: «Приймаю, як поклик Божого проводу, і не перечу!» [17]. Після заамвонної молитви владика Іоан виголосив глибокозмістовну, патріотичну проповідь, у якій зокрема зазначив про значення історичної події у житті УАПЦ в Україні, діаспорі і в усьому світі: «...сьогодні Українська церква діждалася через тисячу років свого батька, свого Патріарха... тут молилися багато митрополитів і патріархів Константинопольських. Це ті патріархи, котрі дали нам віру... і я, сьогодні, хочу звернутись до них, до тих, які так багато зробили для нашого сьогоднішнього дня. Прийдіть ви, патріархи, котрі тут молилися і привітайте сьогодні нашого першого Патріарха Мстислава. Прийдіть митрополити, ті митрополити, які життя своє положили за віру православну, прийдіть і ви сьогодні, ті, які знищені, закатовані, мріяли про те торжество, а не діждалися його, прийдіть привітайте нашого улюбленого Батька – Патріарха свого. Прийдіть, святі князі, Володимире Великий... і Мстиславе, і привітайте нашого рідного Патріарха. Прийдіть ви, славне козацтво, котре боролось за свою віру православну, за Матір-Україну, і зложіть свої списи, приклоніть коліна, бо в нас є вже свій духовний гетьман... Патріарх нашої УАПЦ... Прийдіть, ієрархи, духовенство, народе український, і склоніть голови свої, перед нами стоїть умудренний життям, наш рідний Патріарх преподасть нам своє перше патріарше благословення... Великий день сьогодні. Дорогий наш Батьку, первосвятителю український, я Вам вручаю цей куколь, це є власть Патріарха. Такий куколь носив Петро Могила, тільки чорний... такий куколь носять патріархи грузинський і інші, такий куколь повинен мати наш всеукраїнський Патріарх...» [17].

Митрополит Іоан, одягнув святійшому патріарший куколь блакитного кольору і вручив жезл митрополита Київського Петра Могили із XVII століття [13, с. 81]. Патріарх, сказавши повчальне слово, передав старовинну ікону Св. Миколая Мокрого у срібному окладі, яку у свій час він вивіз на захід, зберігав її в Андріївському храмі-пам'ятнику в Саут Бавнд Бруку і 20 жовтня 1990 р. привіз її знову в Україну. І тепер ця ікона проклала йому шлях до найвищого сану в його житті – патріаршого [12, с.282]. На завершення митрополит Іоан, з нагоди інтронізації, подарував Патріарху Мстиславу старовинну панагію, якою Петро Могила благословляв Петра Конашевича-Сагайдачного. Наприкінці 1990 р. УАПЦ нараховувала 939 громад [5, с. 29].

Усупереч статутіві, Патріарх Мстислав призначив патріаршу Раду зі своїх людей та заснував у Києві патріаршу канцелярію, куди митрополит Іоан не увійшов. На цю посаду Патріарх призначив єпископа Антонія (Масендича, +7. 07. 2001 р.) – людину без належної богословської освіти та досвіду адміністративної роботи, про що згодом жалкував.

Враховуючи такий перебіг справ, а також часті конфлікти з Львівським церковним братством, митрополит Іоан на деякий час відійшов від церковних справ. Проживав у м. Дрогобичі у власному помешканні. Упродовж червня – липня 1991 р. митрополит Іоан виїжджав у США на лікування.

На час відсутності владика Іоана на Львівській кафедрі архіпастирське служіння звершували: єпископ Данило (Ковальчук), архієпископ Антоній (Масендич) і архієпископ Володимир (Романюк). 29 квітня 1992 р. митрополит Іоан був виведений зі складу єпископату УАПЦ. У середині червня того ж року владика приєднався до УПЦ КП.

25 червня 1993 р. митрополита Іоана призначено керуючим Дрогобицько-Самбірською єпархією (Рішення Священного Синоду УПЦ КП від 25 червня 1993 р., журнал № 67).

21 жовтня 1993 р. на Всеукраїнському Православному Соборі УПЦ КП митрополит Іоан (Боднарчук) був кандидатом на Патріарший престол.

Упродовж 1993 р. становище УПЦ КП на Волині було складним. Прихильники Української Церкви тут вбачали єдиний вихід з цього скрутного становища – просити про призначення керуючим єпархією митрополита Іоана (Боднарчука), авторитетного ієрарха серед духовенства і мирян, який зможе об'єднати всіх і стабілізувати церковне життя у Волинській єпархії. 11 листопада 1993 р. (згідно з рішенням Священного синоду від 11. 11. 1993 р., журнал № 2) владика Іоана призначено митрополитом Луцьким і Волинським, тимчасово керуючим Дрогобицько-Самбірською єпархією [14, с. 226–227].

Архіпастирське служіння митрополита Іоана на Волинській кафедрі тривало 1 рік. 9 листопада 1994 р. митрополит Іоан (Боднарчук) на 65-му році життя трагічно загинув у автокатастрофі. Згідно із заповітом, його поховали в рідному селі Іване-Пусте Борщівського району Тернопільської області.

Проголосивши Патріархат і обравши першого в історії України Патріарха, святійшого Мстислава, собор здійснив давню мрію православного українського народу – мати Автокефальну Православну Церкву і свого Патріарха. Праця і бажання багатьох великих достойників українського народу були втілені у житті Церкви.

Значна заслуга у здійсненні цієї мрії належить блаженній пам'яті митрополиту Іоану (Боднарчуку), який не побоявшись тодішньої атеїстичної влади, знайшов у собі силу і відвагу вийти зі складу РПЦ і очолити відродження Української Церкви та стати її Першоієрархом.

Список використаних джерел:

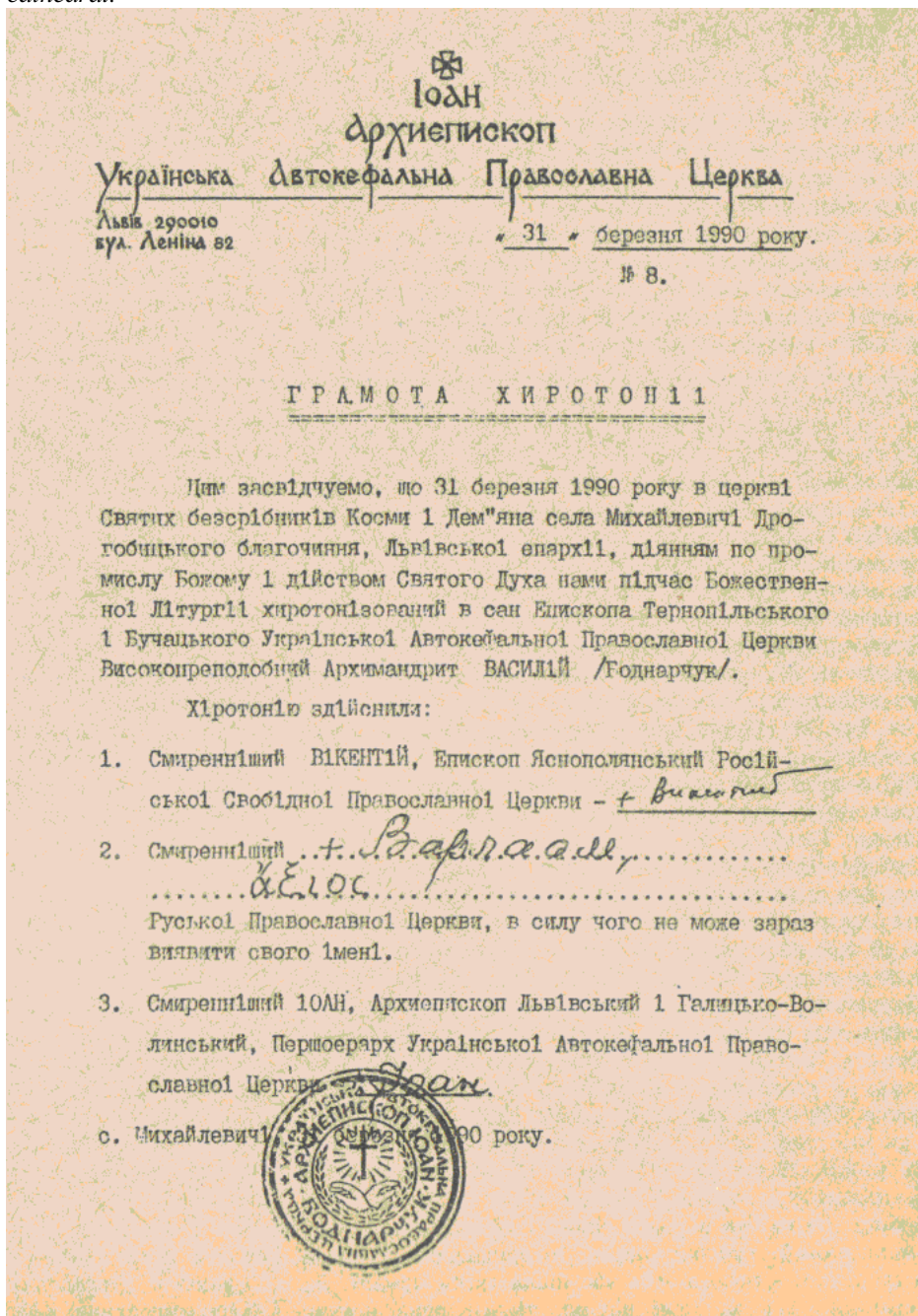
1. Архіпастирське послання Першоієрарха УАПЦ Митрополита Мстислава. Всім, кому це належить знати, в Україні і поза її межами сущим // Відомості єпархіального управління УАПЦ у Великій Британії, 1989. – № 4. – С. 1–2.
2. Борщевич В. Т. Волинський пом'яник. – Рівне, 2004. – 408 с., іл.
3. Воронин О. Історичний шлях УАПЦ. – США, Баунд-Брук. – 1992. – 134 с.
4. Галицький Я. Патріарх Мстислав: «Люди мої! Обніміть один одного, учіться жити» // Благовіст. Вид. Архієпископа Тернопільського та Бучацького Василя УАПЦ, 1990. – № 4. – С. 2–3.
5. Драбинко А. Православие в посттоталитарной Украине: Вехи истории. – К.:Изд. Киево-Печерск. Лавры, 2002. – 287 с.
6. Ісіченко І., архієп. Історія Христової Церкви в Україні. – Харків: Акта, 2008. – 446 с.
7. Патріарх в Україні // Наша віра – православ'я. Вид. Патріархії Української Автокефальної Православної Церкви, 1990. – № 8. – С. 1.
8. Пашуля І., прот. Час Божого оновлення і благословення//Успенська вежа. – Вид. Всеукраїнського ставропігійного братства св. ап. Андрія Первозванного. – Львів, серпень 2004. – № 8 (146). – С. 5–6.
9. Перший Всеукраїнський Собор УАПЦ у Києві // Церковні дзвони. Вид. Митрополита Львівського і Галицького УАПЦ, 1990. – № 1–2. – С. 4.
10. Преловська І. Історія Української Православної Церкви. 1686–2000 рр. – К., 2010. – 443 с.
11. Саган О. Вселенське православ'я: суть, історія, сучасний стан. – К.: Світ Знань, 2004. – 912 с.
12. Степовик Д. Патріарх Мстислав: Життя і архіпастирська діяльність. – К.: Мистецтво, 2007. – 448 с., іл.
13. Цап М., прот. Історія Української Православної Церкви з 1942 р. до нинішніх днів. Дипломна робота випускника Львівської Духовної Академії УПЦ Київського Патріархату. – Львів, 2003. – 124 с.
14. Цап М., прот. Митрополит Іоан (Боднарчук // Волинський Благовісник: богословсько-історичний науковий журнал ВПБА УПЦ Київського Патріархату. – Луцьк, 2013. – №1. – 288с.
15. Черпак В., прот. Третє відродження УАПЦ та проголошення Київського Патріархату, як продовження справи Першого Всеукраїнського Православного Собору // Український церковно-визвольний рух і утворення української автокефальної православної церкви: Матеріали наук. конф. Київ, 12 жовтня 1996 р. / За ред. А. Зінченка. – К.: Логос, 1997. – 224 с.
16. Чобич С., прот. Історія християнської церкви. – Львів: Добра справа, 2001. – 600 с.
17. Відео з інтронізації. – Режим доступу: <http://www.youtube.com/watch?v=DsxqoolyM98>.

Mykolay Tsap

**PROTONIERARCH OF THE UKRAINIAN AUTOCEPHALOUS ORTHODOX CHURCH
METROPOLITAN IOAN (BODNARCHUK) AND THE PROCLAMATION OF THE
PATRIARCHY IN UKRAINE.**

The article is dedicated to the investigation of the reviving of the Ukrainian Autocephalous Orthodox Church in the end of 1980-s and in the beginning of 1990-s and the proclamation of Patriarchy in Ukraine. The matter of the participation and role of Metropolitan Ioan (Bodnarchuk) in the modern reviving of the Ukrainian Orthodox is observed. The article also illustrates in details the arriving of Metropolitan Mstyslav (Skrypnyk) from the USA to the enthronement as the Patriarch of Kyiv and All Ukraine.

Key words: Ukrainian Autocephalous Orthodox Church, Patriarchy, Metropolitan Ioan, Patriarch Mstyslav, cathedral.

Грамота про висвяту першого єпископа в УАПЦ (31 березня 1990 р.)